

A BÚCSÚ TEOLÓGIÁJA

Minden évben megtartjuk templomunk búcsúját. Sokan vannak olyanok, akik minden esztendőben elzarándokolnak valamelyik búcsújáróhelyre. Papjaink minden esztendőben kihirdetik, hogy Halottak napján és nyolcadában is búcsút nyerhetünk, amit felajánlhatunk a tisztító tűzben szenvedő lelkekért, és minden 25. évben megadatik számunkra a szentévi búcsú elnyerésének lehetősége.

Előadásomban röviden szeretném kifejezni, hogy mi az búcsú, amit a mai napon, itt Szentkúton, Nemzeti Kegyhelyünkön, bizonyos feltételek teljesítése esetén mi is elnyerhetünk.

Mindenekelőtt gondoljunk arra, hogy a katolikus Egyházban az Istennel való kiengesztelődésnek több formája és eszköze is van: a legfontosabb a szentgyónás, de a gyónás mellett a bűnbánatunk látható jele az is, ha mindent megteszünk azért, hogy időnkint búcsút nyerjünk, mert szeretnénk megszabadulni bűneink minden következményétől.

A teológusok szerint három fél módon is meghatározhatjuk a búcsút:

1) A legrövidebb meghatározás szerint: „a búcsú a már megbocsátott bűnök után visszamaradt ideig tartó büntetések elengedése”.

Tehát a búcsú olyan kegyelmi ajándék, mely feltételezi, hogy a bűnbánat és a bűnbocsánat szentsége révén az ember kegyelmi állapotban van, és méltó ennek az ajándéknak az elfogadására.

Akkor értjük meg igazán ezt a definíciót, ha gondolunk arra, hogy az Isten, a mi mennyei Atyánk mivel irgalmas, megbocsátja bűneinket, de mivel igazságos is elvárja tőlünk, hogy bűneinket jóvátegyük. Ha az ember bocsánatot nyer bűneire, visszakapja az elveszett kegyelmi életet, s újra kedvessé válik Isten előtt. Ez Isten irgalmának ajándéka. Isten azonban igazságos is, és igazságossága megköveteli, hogy az elkövetett bűnök esetleg büntetést

kapjanak. Jó példa ide vonatkozóan Dávid király bűne és bűnbánata. Dávid király Nátán próféta figyelmeztetésére férfiasan bevallotta bűnét. Az Isten megbocsátott Dávidnak, de a bűnbocsánaton túl megmaradt számára a büntetés: „Mert ezzel a tettel káromoltad az Urat, a fiú, aki születik neked, meghall”- olvashatjuk a Bibliában. Az Úr így járt el Ádámmal, Mózesrel, és a Szentírás annyi más szereplőjével szemben: bűnüket megbocsátotta, de a nevelő célzatú büntetést nem engedte el.

Az igaz, hogy a gyónás által az Isten megbocsátja a bűneinket, de a megbocsátásban részesült bűnösnek szüksége van további tisztulásra, vagyis megérdemel egy ideig tartó büntetést, amelyet földi élete során, vagy a túlvilágon, a tisztító tűzben kell levezekelnie.

A gyónás utáni elégtételhez viszonyítva is talán könnyen megértjük a bűcsú lényegét. Amikor a szentgyónás után az elégtételt végezzük, akkor mi magunk szeretnénk jóvátenni bűneinket. Az elégtétel elvégzésével és engesztelések vállalásával mutatjuk meg, hogy bűnbánatunk valóban komoly és őszinte. Készek vagyunk mindent megtenni, minden áldozatot vállalni azért, hogy rendezzük az Istennel való kapcsolatunkat, amit a bűn tönkre tett.

Az elégtétel elvégzése az ideig tartó büntetések lerovása, a bűcsú pedig az ideig tartó büntetések elengedése

A bűcsú latin elnevezése: *indulgentia*. A szó az *indulgere* latin igéből származik, és a jelentése (elnézek, elengedek) valamiféle büntetés elengedésére utal. **A magyar elnevezés, a „bűcsú” szó nagyon szerencsés és sokatmondó számunkra, mert világosan arra utal, hogy az Egyház jóvoltából nemcsak a bűneinktől, hanem a bűneink következményeitől, az ún. ideig tartó büntetésektől elbűcsúzhatunk.** Nemcsak az irgalmas Isten, hanem az Egyház, mint lelki-kegyelmi közösség is segít rajtunk. amikor elengedi az ideig tartó büntetéseket, vagy legalább azok egy részét.

Azt hiszem, hogy közelebb juthatunk a búcsú mondanivalójának megértéséhez, ha átgondoljuk, illetve elmélyítjük magunkban hitünknek azokat a titkait, amelyekre a búcsú teológiája épül. *Melyek ezek a titkok?*

a) A búcsú megértéséhez fontos hitigazság a szentek „egyessége”, *a szentek közösségének (communio sanctorum) ténye*. Ez alapján hittel valljuk, hogy az Egyház, Krisztus titokzatos teste, amelyben az élő és elhunyt (de nem elkárhozott) tagok összetartoznak és kegyelmi kapcsolatban állnak egymással, és érdemeket szerezhetnek egymás számára. Mi közbenjárhatunk a tisztuló lelkekért, és az Isten színe látására jutott szentek közbenjárnak értünk. Ellenkeznék a tagoknak a megdicsőült Krisztussal, való egységével (vö. Róm 6,5; 2Tim 2,11), ha nem könyörögnének a többiekért; ellenkeznék Krisztussal való egységünkkel, ha közbenjárásunk hatástalan volna, hiszen írva van: „igen hathatós az igaz emberbuzgó könyörgése” (Jak 5,16).

b) A búcsú megértéséhez igen fontos *az Egyház kegyelmi kincstáráról szóló tanítás (thesaurus ecclesiae)* kidolgozása. Ez az érdekes kifejezés a XIII. században jelenik meg. Cher-i Hugó teológusnál olvashatunk róla először 1230-ban. Az Egyház kegyelmi kincstárának gazdagságát Jézus alapozta meg megváltó szenvedésével és halálával, amelynek végtelen értékű érdemeit Egyházára hagyta. Megváltó Istenünk azt is kiérdemelte számunkra, hogy "Őáltala, ő vele és Ő benne" azok is érdemeket szerezhetnek, akik a hit által hozzá csatlakoznak.

Azután az Úr Jézus érdemeihez hozzájárulnak a Boldogságos Szűz és a szentek érdemei, amelyek Krisztus érdemeivel együtt összefolynak mintegy az Egyház kegyelmi kincstárában, és az Egyház ezeket felajánlhatja Istennek elégtételül tagjainak büntetés-adósságáért. Az egyház ennek fejében bizonyos áldozatot (pl. imádság, vezeklés, anyagi javak, stb.) kér azoktól, akik részesedni kívánnak a kegyelmi kincstárból.

c) És nem feledkezhetünk meg az Egyház oldó-kötő hatalmáról sem, hiszen az Úr Jézus azt mondta Péternek és az apostoloknak: „amit megkötök a földön meg lesz kötve a mennyben is, amit föloldotok a földön, föl lesz oldva a mennyben is”. De az is igaz, hogy a búcsú nemcsak az egyház oldó-kötő hatalmának a megnyilvánulása, hanem a kérő-közbenjáró imádságnak egy sajátos formája. *Müller bíboros, a római Hittani kongregáció vezetőjének világos megfogalmazása* szerint „a búcsú alapja inkább az egyháznak a meghallgatás bizonyosságával végzett, hatékony közbenjáró imája a bűnbánó bűnösért, amely láthatóvá teszi, hogy az egyház tagjai szolidárisak egymással az üdvösségben, és így a bűnnek, a bűnbocsátnak és a megtérésnek mindig van egyháztani vonatkozása is”.

Ezekre a fontos hitigazságokra utal a búcsú hosszabb meghatározása, amely így hangzik:

*"A búcsú Isten színe előtt a már megbocsátott bűnökért járó, ideig tartó büntetések elengedése részben vagy teljesen, melyeket a katolikus hívő, aki megfelelően felkészült és teljesítette a kiszabott feltételeket, elnyer az Egyház segítségével, amely mint a megváltás szolgálója Krisztus és a szentek elégtételt nyújtó érdemeinek kincstárát hivatalosan kezeli, és abban részesítheti tagjait."*¹

d) Szeretném még megemlíteni, hogy a búcsú gyökereit megtaláljuk már az első keresztény századokban: abban az időben, akik megbánták bűneiket nem kapták meg rögtön a feloldozást, hanem előbb el kellett végezniük az elégtételt, ami legtöbb esetben valamilyen komolyabb, hosszabb ideig tartó vezeklés volt. És az ősegyházban maguk a bűnbánó emberek, a vezeklő bűnösök járultak a hitükért szenvedett hitvallókhöz (*confessorok*), és kérték közbenjárásukat és ajánló levelüket, hogy az Egyház illetékes előljárói erre való tekintettel engedjék el vezeklésük legalább egy részét. Elég hamar kialakult az a meggyőződés, hogy az Egyház közbenjárására az irgalmas Isten az ő érdemeiket is beszámíthatja a vezeklés pótlására.

Itt jegyzem meg, hogy régebben a bűcsúkkal kapcsolatban az egyház a 7 napi, 30 napi vagy 1 évi bűcsúról is beszélt. Ez a számbeli meghatározás az ősegyház gyakorlatára utalt. Például egy imádság elvégzésével kapcsolatban 30 napi bűcsút nyerni azt jelentette, hogy az Egyház annyit enged el az ideig tartó büntetésekből, mint amiért az ősegyházban 30 napot kellett vezekelni.

Kedves Testvérek!

A hagyományos, régi megfogalmazás szerint a bűcsú az ideig tartó büntetés elengedése. A mai ember számára nehezen érthető ez a megközelítés, mert nem nagyon érti, hogy miféle ideig tartó büntetésről van szó. Hiszen, ha Isten megbocsátotta bűneinket, akkor hogyan beszélhetünk ezekről az ideig tartó büntetésekről?

Éppen ezért mostanában a teológia éppen ezért inkább azt hangsúlyozza, hogy *a bűcsú nemcsak az ideig tartó büntetések elengedésére szolgál, hanem arra is, hogy a bűn egyéb következményeitől is megszabaduljunk. Ez lenne a bűcsú harmadik, legújabb meghatározása!*

Az Istennel létrejött kiengesztelődés ugyanis nem zárja ki, hogy a bűn bizonyos következményei visszamaradjanak, melyektől még tisztulni kell. Isten megbocsátja bűneinket, de ezzel még nem fejeződik teljesen lelki újjászületésünk. A bűnök következtében megjelenő „lelki sebeink” csak lassan gyógyulnak be. Az ember lelki regenerálódása egy hosszú és összetett folyamat. Ebben segítségünkre siet az Egyház többek között a bűcsu intézményével is.

Tehát a bűcsú, mint az Egyház ajándéka segít bennünket, hogy begyógyuljanak lelki sebeink, amit a bűn ejtett rajtunk. Ilyen károsodások a bűnöknek személyiségünkben visszamaradt nyomai (vö. Jn 8,34), bűnnek nem mondható, de bűnből származó rossz szokások, stb.

Egyházunk új katekizmusában szerint „minden bűn, még a legkisebb is, a teremtményekhez való rendetlen ragaszkodással jár, ami szükségessé teszi a

tisztulást, akár itt a földön, akár a halál után, az úgynevezett purgatóriumban” (KEK 1472).

Egy hasonlattal megvilágítva a következőket mondhatjuk. Amikor az orvos a sebészetben az eltörött kéz részeit összeilleszti (reponálja) és eltört kezünket begipszeli, úgy látszik, hogy már minden rendben van. Nyilvánvaló, mindnyájan tudjuk, hogy az összeillesztett és begipszelt kéznek szükség van még egy hosszú gyógyulási folyamatra is.

– Az igaz, hogy amikor a pap a gyónásban feloldoz bennünket, a bűnbánat szentsége által kiengesztelődünk az Istennel és az Egyházzal, vagyis helyreáll az Istennel való kapcsolatunk, de a bűnbánó ember érzi és tudja, hogy ezzel még nincs minden „elintézve”. El kell végeznünk a feladott elégtételt is, és engesztelnünk kell az Irgalmas Istent bűneink gyarlóságaink miatt. A gyónás utáni időszakban meg kell teremnünk a bűnbánat méltó gyümölcseit, hogy Istennel való közösségünk újra a régi, és egészséges legyen.

A gyónás utáni elégtétel a bűnbánó ember vezeklésének fontosságát emeli ki, **a búcsú intézménye pedig arra döbrent rá bennünket, hogy a keresztény ember egy kegyelmi közösség tagja (communio sanctorum), és ez a közösség nagylelkűen segít rajtunk** (vö. Krisztus és a szentek érdemei által). Ennek alapja Szent Pál kijelentése: "Ha szenved az egyik tag valamennyi együtt szenved vele, és ha tiszteletben van része az egyik tagnak, mindegyik örül vele" (1 Kor 12,26). A keresztény ember tehát nincs magára hagyva megtérése útján. Krisztusban és Krisztus által élete titokzatos kötelékekkel kapcsolódik a misztikus test természetfölötti egységében a többi keresztény életéhez.

Szent II. János Pál pápa szerint „a búcsú elnyeréséért imádkozni azt jelenti, hogy belépünk e lelki közösségbe és egészen megnyílunk a többiek felé. Hiszen a lelki életet sem éli senki egyedül önmagának ... Ez a szentek közösségének valósága - a «helyettesítő tevékenység» misztériuma - és az

imádságnak, mint a Krisztussal és az Ő szentjeivel való egység útjának valósága”(10. p).

Találón fogalmazza meg ugyanezt a gondolatot már Boldog *VI Pál pápa* is a bűcsú intézményét megreformáló konstitúciójában: „amikor ugyanis a hívők bűcsút nyernek, megértik, hogy saját erejükből nem lettek volna képesek jóvátenni a bajt, amit bűnükkel magukra és a közösségre hoztak” (9. p.).

Kedves Hívek!

Úgy gondolom, hogy aki ezekben a hit-titkokban elmélyül, annak nem jelent különösebb nehézséget a bűcsú lelkületének megértése.

Befejezés előtt szeretnénk még megválaszolni két konkrét kérdést?

1) Ki nyerhet bűcsút?

Bűcsút bármelyik katolikus hívő nyerhet, aki lélekben felkészült a bűcsú fogadására, és teljesítette azokat a feltételeket, amelyekhez az Egyház a bűcsút kötötte. Ahogyan a lábadozó betegnek is be kell tartania az orvos előírásait, neki is hozzá kell járulnia teljes gyógyulásához, ugyanúgy nekünk is kell valamit tennünk azért, hogy Istennel tökéletesen kiengesztelődjünk..

2) Milyen felkészültséget kíván a bűcsú elnyerése?

- a *szentségi gyónás* annak kifejezéséül, hogy az Egyház bűnbocsátó hatalma által kar megbékélni Istennel;
- a *szentáldozás*, lehetőleg a bűcsú elnyerésének napján
- *Imádság a Szentatya szándékára (egy Miatyánk, Üdvözlégy és Hiszekegy)*

Kedves zárándokok!

A katolikus vallásossághoz az elmúlt évszázadokban hozzátartozott az a jó szándék, hogy elnyerjük a bűcsújárásokhoz vagy az egyes imádságokhoz és jócselekedetekhez engedélyezett teljes vagy részleges bűcsúkat.

A bűcsújárás különösen is különösen is jó alkalom arra, hogy ismét felfedezzük a bűcsú kincsestárát, amely sajnos sokan még nem ismernek.